

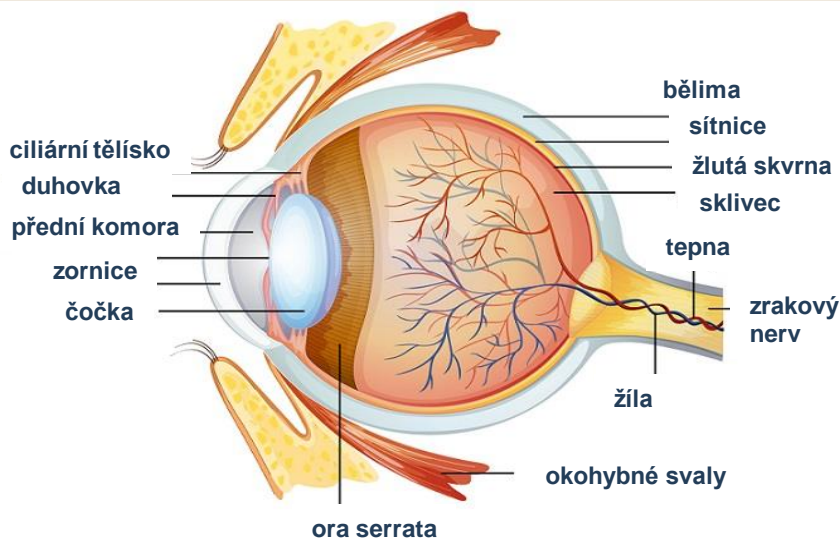
Poranění očí

Pár slov na úvod

- poranění očí bývá spojeno s velkou **bolestivostí** a **přechodnou** nebo **trvalou ztrátou zraku** a častou hospitalizací dětských pacientů
- při poranění **jednoho oka** dávejte pozor, aby nebylo poraněno i **oko druhé**
- klasifikace úrazů oka:
 - 1. uzavřená poranění oka**
 - zhmoždění oka, povrchové cizí těleso na spojivce a rohovce, povrchový nebo hlubší defekt rohovky
 - 2. chemická a tepelná poranění oka**
 - kyseliny, zásady
 - působení nadměrného tepla (např. přímé zasažení ohněm), působení záření (např. ultrafialové)
 - 3. otevřená poranění oka**
 - prasknutí očního bulbu (ruptura), perforující poranění (cizí těleso poruší oko ve dvou bodech – má vstup a výstup druhou stranou), penetrující poranění (dojde k porušení kontinuity oka vstupem cizího, většinou ostrého tělesa do oka), poranění s přítomností cizího tělesa v oku
 - 4. trauma kosti okolo oka (= očnice)**
 - zlomenina očnice, uzavřená a otevřená poranění víček

Anatomie oka

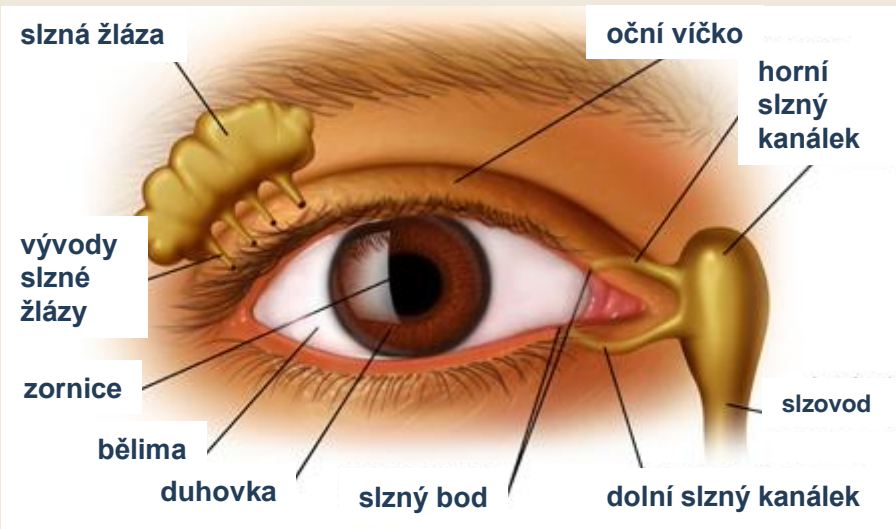
vývoj zraku nekončí narozením dítěte, ale **pokračuje až do 6. roku** věku dítěte

Zdroj obrázku: www.rehabilitace.info

- v 6. měsíci **fixuje okolní předměty oběma očima dohromady**
- v 9. – 12. měsíci se vyvíjí **prostorové a hloubkové vidění a až do 6 let se tento typ vidění zdokonaluje**
- **zraková ostrost** u dítěte se vyvíjí a dospělých hodnot dosáhne až kolem **4. roku**
- nejčastějšími vadami jsou **krátkozrakost, dalekozrakost a astigmatismus**

- s dokonalým viděním se **nerodíme** – novorozenec dokáže vnímat pouze **světlo a tmu** (**TIP:** vhodné jsou **kontrastní kartičky/hračky** - ideálně černo-bílé)
- zhruba v 5. – 6. týdnu začíná rozpoznávat **pohyb**
- ve 2. měsíci rozpoznává **blízké předměty každým okem zvlášť**
- ve 3. měsíci rozlišuje **bližší i vzdálené předměty**

Zdroj obrázku: www.healthengine.com.au

Na co si dát pozor

Jako u všech poranění i zde platí: **PREVENCE** poranění oka je základ, pokud můžete, **nošte ochranné pomůcky**.

- **vniknutí cizího tělesa do oka** – písek, hlína, smítko, hmyz, ...
 - sekání zahrady - když děti běhají kolem Vás, tak ze sekačky může snadno odletět např. kus kamene
 - Vánoce – např. rozbité skleněné ozdoby
 - oslavy (nejen) na Silvestra – nenechávejte děti hrát si s **pyrotechnikou** - petardy, prskavky (pozor jsou vysoce jedovaté!), ohňostroje, vystřelení zátky od šampusu, ...
- **náraz předmětu do oka/úder do oka**
 - sport – např. florbal, tenis, pády na lyžích, ...
 - gumičky do vlasů - mohou snadno po natažení „vystřelit“
 - pády a dopravní nehody – z malé výšky, na okraj stolu (použijte ochranu rohů), ...
- **poškození oka zářením**
 - sluneční paprsky – doporučujeme používat ochranné brýle s UVA a UVB filtry

Zdroj obrázku: kniha Dětská oftalmologie (kolektiv autorů, 2022)

nekomplikované zašití **tržné rány víčka** - 5letá dívka spadla na okraj stolu (v současné době se místo šití také používají strip náplasti)

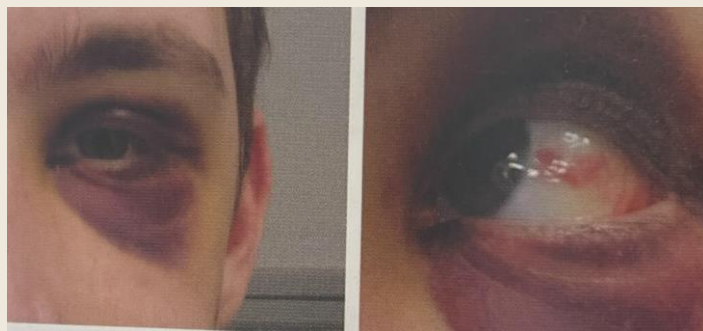
Na co si dát pozor

- **poleptání oka chemikáliemi (kyseliny, louhy)**
 - prací prášek, spreje, lepidlo, ředidlo, přípravky na čištění oblečení, ...
- **hračky, se kterými si děti běžně hrají a během hry nemají ochranu očí**
 - pistole na kuličky, šipky, meče, ...
- **při větších úrazech a pádech může dojít ke zlomenině očnice**

Zdroj obrázků: kniha Dětská oftalmologie (kolektiv autorů, 2022)

poleptání spojivky a rohovky – 16letý chlapec při neopatrné manipulaci s kbelíkem s hašeným vápnem vstříkl obsah do oka

zlomenina očnice – 17letý chlapec se zlomeninou očnice po napadení

Obecné příznaky poranění oka

1. **bolest oka**
2. **zvýšené slzení oka**
3. **překrvení oka** (zarudnutí)
4. **světloplachost**
5. **pocit cizího tělesa v oku**
6. **postupná nebo náhlá ztráta zraku**
7. **sevření očních víček, otok víček**
8. **rána v okolí oka** (zarudnutí)
9. **porucha hybnosti oka**
10. mohou se vyskytnout i další příznaky

Zdroj obrázku: kniha Dětská oftalmologie (kolektiv autorů, 2022)

popálení a zhmoždění oka

– 15letý chlapec po popálení a zhmoždění oka a okolní krajiny při odpalování zábavní pyrotechniky (rachejtle)

První pomoc

Hlavním cílem při poskytování první pomoci je **zabránit vzniku infekce a dalšímu poškození oka.**

- snažte se zachovat **klid**, poraněného **posad'te** a **uklidn'ete**
- snažte se, aby si dítě **nemnulo oči**
- **neodstraňujte žádné předměty trčící nebo uvíznuté v oku**
- **bez odborné rady lékaře neaplikujte do oka žádné kapky ani masti**
- **pokud budete oko zakrývat, použijte pouze sterilní materiál** (nepoužívejte ke krytí materiál, u kterého hrozí mikrobiální kontaminace – např. kapesník)

sterilní krytí oka po úrazu

Zdroj obrázků: kniha Dětská oftalmologie (kolektiv autorů, 2022)

Abychom omezili fyzickou aktivitu nejmenších dětí a tím pádem i sahání do poraněného oka (na nezbytně nutnou dobu), můžeme dítě **zabalit** např. **do prostěradla s připaženými rukama.**

První pomoc

A. drobné cizí těleso, které není v oku zaklíněné

- můžete se ho pokusit šetrně vypláchnout čistou vodou, pokud by ho nešlo vypláchnout, jedte na dětskou pohotovost (ideálně oční ambulance)

B. cizí těleso, které je zaklíněné v oku/závažnější poranění oka

- postižené oko sterilně překryjte obvazem (omezí se pohyb oka a zabrání se tak případnému dalšímu poškození) – použijte sterilní volné krytí, které by mělo být přiloženo tak, aby oko pod obvazem zůstalo zavřené
- volejte **zdravotnickou záchranou službu** (ZZS) ☎ **155**/použijte **aplikaci Záchranka**
- řiďte se pokyny operátora
- **NIKDY zaklíněné cizí těleso z oka nevytahujte**

Zdroj obrázků: kniha Dětská oftalmologie (kolektiv autorů, 2022)

perforující poranění

rohovky – 11letý chlapec si poranil levé oko hrotem kancelářského kružidla ve škole

První pomoc

C. došlo k poleptání oka (kyseliny/louhy)

- poraněné oko opakovaně a dlouhodobě (minimálně 15 – 20 minut) **oplachujte jemným proudem čisté vody** od vnitřního koutku oka k zevnímu (minimalizuje se tak čas, po který chemikálie bude na oko působit)
- při výplachu se hlava polohuje na postiženou stranu, aby se zabránilo přetečení škodlivé látky do druhého oka a na kůži v okolí
- volejte **ZZS ☎ 155**/použijte **aplikaci Záchranka** (ideálně už během vyplachování oka)

D. otok nebo hematom víček

- můžete aplikovat **měkké chladivé obklady**, které obalíte vhodným materiálem (NIKDY nedávejte led přímo na kůži) - pozor na omrznutí kůže zejména u menších dětí

E. podezření na poranění očnice

- při podezření na poranění očnice **doporučte dítěti aby nesmrkal** (zamezí se tím možnému šíření infekce z vedlejších dutin nosních)
- a jeďte na **dětskou pohotovost** (ideální dětskou oční ambulanci, dětskou chirurgii)

TIP: pokud máte k dispozici **speciální roztok na výplach oka (sterilní fyziologický roztok)**, můžete použít k výplachu oka ten – doporučujeme používat vždy pouze nový (neotevřený), aby se snížilo riziko infekce

První pomoc

G. došlo k otevřenému poranění oka

- na oko zbytečně **netlačte**
- použijte sterilní krytí na **obě oči** (zamezí se tak pohybu obou očí)
- zajistěte okamžitý transport k odbornému očnímu vyšetření
- případně volejte **ZZS** ☎ **155**/použijte **aplikaci Záchranka**